

Handläggare:
Katarina Arkehag 08-508 33 032
Cecilia Göransson 08-508 33 707

Till
Utbildningsnämnden
2013-02-07

Forskning och utveckling för en skola som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till FoU-strategi för en skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
2. Under förutsättning att nämnden beslutar om FoU-strategin kommer förvaltningen att besluta om plan för FoU-arbetet inklusive förslag till forskningsprogram.

Thomas Persson
Förvaltningsdirektör

Astrid Norderfeldt
Avdelningschef personalavdelningen

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningen föreslår en FoU-strategi för att bidra till att uppfylla skollagens krav på att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Strategin omfattar fyra övergripande strategiska områden som ska bidra till ett vetenskapligt förhållningssätt och en gemensam kunskapsbas hos chefer och medarbetare på alla nivåer. Den ska leda till ökad kunskap om forskningens roll och nytta samt bidra till ny forskningsbaserad kunskap. Fokus ska vara att öka kunskapen om hur elever lär, vilken undervisning som leder till ett optimalt lärande samt vilka

förutsättningar som krävs när det gäller organisation och ledarskap. Arbetet ska även bidra till ökad status och attraktivitet för lärar- och skolledaryrket.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av personalavdelningen i samverkan med grund- och gymnasieavdelningarna samt ledningsstaben.

Bakgrund och förutsättningar

Skollagens krav på att verksamheten i skolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet förutsätter att alla nivåer i förvaltningen har kunskap om och förståelse för betydelsen av forskning och att alla medarbetare har kompetens att använda relevanta resultat i sitt uppdrag. Tillgång till forskningsresultat, spridning och användning av relevant forskning har blivit en allt viktigare fråga, inte minst mot bakgrund av skolans reformarbete. Att närma forskning, praktik och policy står också högt på dagordningen.

Utbildningsvetenskaplig forskning

Utbildningsvetenskaplig forskning definieras som forskning kring bildning, utbildning, fostran och lärande i den inventering som gjordes av Vetenskapsrådet (VR) 2011¹. Forskningen bedrivs inom en rad discipliner och i inventeringen identifierades följande områden: utbildningshistoria, utbildningssystem, värdefrågor, individens lärande, gruppprocesser, didaktik, professioner och effektstudier. Mellan åren 2005 och 2010 fördelades totalt 1,3 miljarder kronor i externa forskningsmedel, det mesta från Vetenskapsrådet. Summan är förhållandevis liten jämfört med andra forskningsområden – av de 2,5 miljarder kronor VR fördelade 2011, kom 192 miljoner utbildningsvetenskaplig forskning till del, dvs. drygt 7 %. När det gäller fakultetsmedel råder ungefär samma förhållande.

Andra externa finansiärer är Riksbankens Jubileumsfond, Vinnova, FAS, FORMAS m fl. Institutioner utanför den akademiska världen som bedriver forskning och utvärdering med bäring på utbildningsområdet är t ex ESO, IFAU, SNS m fl. Även andra aktörer är aktiva inom området - Länsstyrelserna gör utvärderingar och analyser, SKL driver stora projekt och bedriver lobbyverksamhet i syfte att lyfta skolforskningen, stiftelsen Ifous är ett oberoende forskningsinstitut inom förskola och skola med syfte att sprida aktuell forskning och utveckling samt att tillsammans med skolhuvudmän initiera och driva forskning och utveckling.

---

¹ Inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning, Vetenskapsrådets rapportserie 2:2011

Vidgar man perspektivet till att omfatta internationella aktörer, görs mycket inom analys och forskning på OECD. EU tillhandahåller en hel del statistik, forskning och annat material via Eurydice.

Idag har intresset för skolforskning väsentligt ökat vilket bland annat märks på beslut i styrdokument och på att fler aktörer är aktiva och tar initiativ till olika insatser för att öka resurserna till skolforskning och påverka vilka områden som ska beforskas.

SKL har tillsammans med fackförbund, Friskolornas Riksförbund och Svenskt Näringsliv kommit överens om en gemensam strategi för arbetet för en skola på vetenskaplig grund. Hösten 2011 enades kommunerna i Stockholms län om att tillsammans forma ett gemensamt FoU-program. I arbetet som har pågått under vårterminen 2012 har utbildningsförvaltningen tagit en ledande roll.

Forskningsresultat och forskningskompetens

Tillgången på forskningsresultat är stor. Varje år kommer en rad rapporter och översikter med direkt bäring på skolområdet. Det är i många fall svårt och tidsödande att sovra i informationsmängden, värdera resultaten och att överblicka vilka konsekvenser forskningsresultaten kan ha för den egna verksamheten. Det gäller såväl lärare och skolledare som chefer och handläggare på central förvaltning. Det finns således ett behov av ett mer systematiskt sätt att hantera kunskap.

För att kunna tillgodogöra sig och värdera forskningsresultat, krävs kompetenser i systematik och kritisk analys. Genom att ge lärare och skolledare förutsättningar att själva delta i olika former av praxisnära forskning, blir de också mer kompetenta forskningskonsumenter.

Stockholms stads insatser

2006 tog stadsledningskontoret tillsammans med utbildningsförvaltningen fram en rapport kring praxisnära skolforskning som även innehöll ett förslag till forskningsprogram. Mycket av innehållet i rapporten är verklighet idag eller på väg att förverkligas. Staden var en av de första kommunerna som beslutade om att avsätta 1 promille av budgeten till FoU-arbete och har legat i framkant när det gäller innovativa satsningar på praxisnära forskning.

2008 fattade utbildningsnämnden ett inriktningsbeslut för arbetet med att stärka förvaltningens forsknings- och utvecklingsarbete (dnr 08-400/2709). Året därpå beslutades också om en gemensam avsiktsförklaring mellan Stockholms universitet och skolhuvudmännen i länet i syfte att inleda ett nära samarbete om ökad utbildningsvetenskaplig forskning och bidra till ökad kvalitet inom lärarutbildning och

skolverksamhet (dnr 09-400/15). En direkt effekt var starten av en ämnesdidaktisk forskarskola för lärare i länet.

Idag har ett 30-tal lärare tagit licentiatsexamen, eller är på väg mot en examen. Många har nått magisternivå eller skaffat behörighet för studier på avancerad nivå. Skolledare uppmuntras till studier på magisternivå. Ämnesdidaktiska nätverk, lesson/ learning studies, forskningscirkel är exempel på aktiviteter där lärare tillsammans utforskar den egna praktiken under vetenskaplig ledning. Lärare och skolledare uppmuntras att sprida sina erfarenheter genom artiklar, seminarier, deltagande i nationella och internationella konferenser etc.

Mot bakgrund av detta, kan Stockholms stad bli en än viktigare aktör som föredöme och inspirerande exempel inom skolans FoU-arbete, som beställare av forskning och som samarbetspartner inom den utbildningsvetenskapliga forskningen.

Utbildningsförvaltningen har initierat och genomfört en rad insatser och aktiviteter tillsammans med skolor, universitetet och andra aktörer. Synen på forskningens potential och på vikten av vetenskapligt förhållningssätt är idag mer etablerad. Därför tas ytterligare steg utifrån beslut i verksamhetsplanen 2013 och underlag för budget 2013-15 för att utveckla och stärka FoU-arbetet. Arbetet ska bidra till utveckling av kvalitet på undervisning, organisation och ledarskap så att alla elever får möjligheter till ett optimalt lärande. Det ska också bidra till ökad status och attraktivitet för lärar- och skolledaryrket.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I FoU-strategin identifieras fyra övergripande fokusområden. Strategin ska främja ett vetenskapligt förhållningssätt och en gemensam kunskapsbas hos medarbetare och chefer på alla nivåer. Den ska öka medvetenheten om hur forskning kan tillämpas i den praktiska verksamheten. Fokus ska vara att öka kunskapen om hur elever lär och vilken undervisning som behövs för ett optimalt lärande samt vilka förutsättningar som krävs när det gäller organisation och ledarskap.

Till strategin har en mer konkret plan utformats där planerade insatser för 2013-2016 beskrivs inklusive förslag till forskningsprogram.

FoU-strategin förutsätter en tydligare koppling mellan det systematiska kvalitetsarbetet och det övergripande utvecklingsarbetet så att dessa kan stödja varandra och skapa tydligare prioriteringar. Avgörande för att attityder och strukturer ska utvecklas där forskning är en självklar del i skolans verksamhet är att det efterfrågas i styrnings- och ledningsstrukturer och kontinuerligt följs upp, till exempel

i de återkommande resultatdialogerna. En annan avgörande faktor är att det i skolans organisation finns förutsättningar att koppla FoU-arbetet till det reguljära arbetet

Utbildningsförvaltningen ska även i samverkan med stadsdelsförvaltningarna identifiera FoU-områden inom förskolan och skapa ökade möjligheter för förskollärare att delta i forskning, forska utifrån sin praktik och stärka sin forskningskompetens. Aktuell forskning inom förskoleområdet ska följas och spridas.

Beslut om insatser i FoU-planen för skolan och prioriteringar i förslaget till utbildningsförvaltningens forskningsprogram fattas av förvaltningschefen.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner FoU-strategin. Under förutsättning att nämnden beslutar om FoU-strategin kommer förvaltningen att fatta beslut om plan för FoU-arbetet inklusive förslag till forskningsprogram.

Bilagor

1. FoU-strategi för en skola som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
2. Plan för utbildningsförvaltningens FoU-arbete 2013-2016 inklusive förslag till forskningsprogram.